

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU

SUMMARIA SOCIALIA

Välisajakirjades ilmunud sotsioloogia-, majandus- ja poliitikaalaste kirjutiste tutvustusi

2011 : 3

<http://www.nlib.ee/summaria-socialia/>

E-post: Mai.Voormann@nlib.ee

SISUKORD

VALIK ÜLEVAATEID VÄLISAJAKIRJANDUSES ILMUNUD ARTIKLITEST

IDA-EUROOPA TEADLASED RAHVUSVAHELISTES TEADUSAJAKIRJADES Tarasheva, Elena. The place of Eastern European researchers in international discourse: Critical discourse analysis applied to corpora from specialized journals.....	2
BALTI RIIKIDE MAJANDUSLIKUST ARENGUST Hübner, Kurt. Baltic tigers: the limits of unfettered liberalization.....	3
EESTI JA VENE NOORTE OSALEMINE POLIITILISES TEGEVUSES Халлисте, Ольга. Участие молодых эстонцев и русских в политической жизни республики.....	4

VALIK ARTIKLEID VÄLISAJAKIRJANDUSEST

EUROOPA LIIT.....	6
POLIITILISED PROTSESSID.....	7
MAAILMAPOLIITIKA.....	8
JULGEOLEKUPOLIITIKA.....	10
VENEMAA.....	10
MAJANDUSPOLIITIKA.....	12
KODANIKUÜHISKOND.....	14
ORGANISATSIOONIKÄITUMINE.....	14
RAHVASTIKUPOLIITIKA.....	15
HARIDUSPOLIITIKA.....	15
SOTSIAALNE KAPITAL.....	17
SOTSIAALNE EBAVÕRDSUS.....	18
SOTSIAALPOLIITIKA.....	18
AJAKIRJANDUS.....	19
MÄNGURLUS.....	20

IDA-EUROOPA TEADLASED RAHVUSVAHELISTES TEADUSAJAKIRJADES

Tarasheva, Elena. The place of Eastern European researchers in international discourse: Critical discourse analysis applied to corpora from specialized journals // Discourse & Society. Vol. 22 (2011), no. 2, p. 190-208.

Artikkel käsitleb endiste postsotsialistlike riikide teadlaste esindatust rahvusvahelisel teadusmaastikul, küsides, kas need teadlased annavad omapoolse panuse rahvusvahelisse teadusesse ning kas nad erinevad oma lääne kolleegidest metodoloogiliselt ja selle poolest, keda nad oma artiklites tsiteerivad.

Artikkel lähtub eeldusest, et Ida-Euroopa riikide teadlaste lingvistikat on tugevalt kahjustanud ideoloogilised faktorid.

Kasutades kriitilist diskursusanalüüsi, koondab autor tähelepanu neile erialadele, mis on tugevalt ideologiseeritud (sotsioloogia, kulturoloogia, filosoofia, meediaõpetus jne).

Alustuseks analüüsiti kaheksat lääne teadusajakirja (Communication Research; Crime, Media, Culture; Cross-Cultural Research; Discourse & Communication; Discourse & Society; Discourse Studies; Media, Culture & Society; Theory, Culture & Society) ajavahemikust jaanuar 1990 kuni jaanuar 2010.

Selle aja jooksul ilmus kokku 5699 artiklit, millest 39 (0,68%) võib pidada endiste postsotsialistlike riikide teadlaste kirjutatuks. Kõige enam artikleid olid kirjutanud Sloveenia teadlased (11), järgnesid Poola ja Rumeenia teadlased (6 ja 5). Eesti autoritelt pärines kaks artiklit.

Kõige enam leidsid neis töödes tsiteerimist van Dijki, Foucault', Bourdieu, Habermasi, Fairclough' ja Schegloffi tööd, Ida-Euroopa tsiteeritud autorite seas oli ka Peeter Tulviste. Viimases grupis oli liidriks Zygmunt Bauman (118 tsiteeringuga). Bauman on nii Varssavi kui ka Leedsi ülikoolide emeriitprofessor, kes sotsialismiajal elas paguluses Inglismaal, kuid pöördus hiljem oma kodumaale Poolasse.

Autori sõnul tekitaski arutelusid autorite rahvuslik päritolu, mida tavaliselt seostatakse sünni- või elukohaga. Kuid nimetatud ajakirjade puhul lisandus veel kaks mõõdet – akadeemiline tase ja osalemine rahvusvahelistes projektides. Näiteks Teun van Dijk sündis Hollandis, aga on praegu külalisprofessor Hispaanias ning töötanud õppejõuna ka Saksamaal, Mehhikos, Brasiilias ja Tšiilis. Niisiis ei saa teda ainult Hollandi teadlaseks pidada. Autor toob ka teise, Eestit puudutava näite. Veronika Kalmus on sündinud Eestis, kuid sotsioloogiamagistri kraadi sai ta Oslos. Kalmuse artikkel käsitleb eesti ja vene laste etnopolitiilist sotsialiseerumist, kus ta toetub Eesti andmetele, kuid uurimuse teoreetiline alus pärineb lääne teadlastelt.

Enim oli psühholoogiateemalisi artikleid (10), järgnesid meediaõpetus (7), lingvistika (6), filoloogia (5), sotsioloogia (4), kulturoloogia, diplomaatia, kirjandus (kõigis 2 artiklit) ning antropoloogia, geograafia ja filosoofia (kõigis 1).

Lisaks eelmainitud ajakirjade analüüsile, otsis autor Kesk- ja Ida-Euroopa võrguraamatukogu (Central and Eastern European Online Library, CEEOL) koduleheküljelt diskursusanalüüsi käsitlevaid artikleid. 1998 artiklist oli selliseid 93, enim oli artikleid filoloogia/lingvistika alalt (30), järgnesid poliitikateadused (21), sotsioloogia/sotsiaalteadused (18). Poliitikateadustes analüüsiti enim ELiga liitumise

küsimusi, üleminekut kommunismilt kapitalismile, demokraatiaküsimusi, sh Balti riikide kodanike identiteediprobleeme. Kõige enam artikleid ilmus Rumeenia teadlastelt (14), järgnesid leedukad (12), tšehhid (10) ja eestlased (8).

Analüüsi tulemusena jõuab autor järeldusele, et Ida-Euroopa riikide teadlased avaldavad vähem artikleid diskursuse ja ühiskonna teemadel. Veelgi harvemini avaldavad nad artikleid rahvusvahelistes ajakirjades, kui neil ei ole just Lääne-Euroopa ülikoolides töötamise kogemust. See tõstatab küsimuse kõrghariduse olukorrast postsotsialistlikes riikides, seda eelkõige vastava kirjanduse kättesaadavuse ja rahvusvaheliste kontaktide olemasolu kohta.

BALTI RIIKIDE MAJANDUSLIKUST ARENGUST

Hübner, Kurt. Baltic tigers: the limits of unfettered liberalization // Journal of Baltic Studies. Vol. 42 (2011), no. 1, p. 81-90.

Artiklis käsitletakse Eesti, Läti ja Leedu majanduslikku arengut. Autor nendib, et võrreldes teiste 2004. aastal Euroopa Liiduga ühinenud Ida- ja Kesk-Euroopa riikidega oli Balti riikide sisemajanduse kogutoodangu (SKT) kasv ning SKT suurenemine *per capita* järgnevatel aastatel märkimisväärne. Kõigile selle piirkonna riikidele andis liitumine ELiga tugeva tõuke majanduslikuks arenguks, kuid see mõju oli suurem väikestele majandustele, sh Eesti. Väline avatus ja sisemine liberaliseerimine olid Balti riikide majandusliku tõusu võtmetegurid.

Vaatamata saavutatud edule, väidab autor, et Balti riikide majandusmudel (ehkki Eesti, Läti ja Leedu vahel on täheldatavad ka teatavad erisused) ei ole sisemiste põhjuste tõttu jätkusuutlik ja näitas oma puudusi veel enne, kui üleilmne majanduskriis tabas Balti riike. Balti riikide majandus on näide piiranguteta liberaliseerimisest, mis levis liiga paljudesse majandussektoritesse ja aitas tekitada laenumulle, need aga lõhkesid üleilmse finants- ja majanduskriisi eel.

Balti riike on kiidetud nende soodsa ärikliima pärast ning nad on regulaarselt kuulunud Maailmapanga konkurentsivõime edetabelis 30 tippriigi hulka. Ettevõtluse vähene reguleeritus, ettevõtte tulumaksu süsteem ja tunnipalgamäärad kombineerituna suhteliselt kvalifitseeritud tööjõuga on teinud Eestist, Lätist ja Leedust investorite paradiisi. ELi liikmesus mitte ainult ei taganud juurdepääsu suuremale kaupade, teenuste ja kapitaliturule, vaid tekitas ka üleilmsete investorite haloefekti. Ja kuigi ELi liikmesus iseenesest ei taga garantiisid, lootsid rahvusvahelised äriühingud tõsiste majandusprobleemide ilmsikstulekul tugevasti ELile. Liidu liikmesust vaadeldi kui kasvu- ja õitsengugarantiid, seda nii väljaspool riiki kui ka riigi sees. Balti riigid on turule äärmiselt avatud, mis avaldub nii piiriüleses äritegevuses kui ka finantsintegratsiooni muutustes.

Autor näeb nõrku kohti Balti riikide akumulatsioonirežiimides, märkides ära eraisikute kasvava laenukoormuse ning investeringute koondumise kinnisvarasse, mitte aga kapitalikaupadesse.

Kinnisvarabuumi kannustasid eraisikute välisvaluutas nomineeritud hüpoteeklaenud. Sellele järgnev väliskaubanduse defitsiit ei olnud aga tingitud tänapäevaste kapitalikaupade kasvanud impordist, mis kaugemas perspektiivis oleks kaasa aidanud ekspordisektori konkurentsivõime tõusule. Välismaiste otseinvesteringute sissevool kinnistas Balti riikide ekspordisektori suhteliselt madalat staatust rahvusvahelises

väärtusahelas. Tõusis reaalne efektiivne vahetuskurss ning kuna palk kasvas märkimisväärselt enam kui tööefektiivsus, kaasnes sellega ekspordisektori suhteliselt madal rahvusvaheline konkurentsivõime.

Nõrku akumulatsioonirežiime aitasid mõnda aega varjata suur majanduskasv ja tugevad laenusüstid väljaspoolt. Kuid välislaenud, mis ei aita kaasa kapitalikaupade moderniseerumisele ega tekita efektiivset tootlikkuse kasvu, ongi praeguse jooksevkonto kriisi põhjuseks.

Tavalistes tingimustes avaldab jooksevkonto defitsiit survet vahetuskursi muutmiseks. Valuuta odavnemine suurendab ekspordisektori hindade konkurentsivõimet ja tõstab samal ajal kodumaiste importijate hinnakonkurentsi. Balti riikide vahetuskursipoliitika aga takistas sellise tureaktsiooni avaldumist.

EESTI JA VENE NOORTE OSALEMINE POLIITILISES TEGEVUSES

Халлисте, Ольга. Участие молодых эстонцев и русских в политической жизни республики // Социологические Исследования. 2011, но. 3, с. 139-143.

Autor nendib alustuseks, et ehkki kodanikuühiskonna ja ühiskonna kui terviku areng sõltub suuresti sellest, kui palju noored võtavad osa riigi poliitilisest elust, ei ole seda Eestis kuigi põhjalikult uuritud. Artiklis kasutatakse 2010. aastal tehtud Tallinna noorte poliitilise aktiivsuse uuringu materjale ning võrdlusena 2005. ja 2007. aasta pilootuuringute tulemusi eesmärgiga analüüsida eesti ja vene noorte poliitilist aktiivsust. Tulemused näitavad, et viie aastaga kasvas tunduvalt noorte venelaste valimisaktiivsus (2005. aastal 32% ja 2010. aastal 54%) ning tihenesid kontaktid poliitikute ja võimuesindajatega. Sellest võib järeldada, et vene noored muutuvad märksa suuremaks poliitiliseks ressursiks. Noored hääletavad aga pigem protestist, sest Eestis puudub poliitiline jõud, mis väljendaks venekeelse elanikkonna huve. Kui venelased hääletavad Keskerakonna poolt, ei tähenda see, et nad jagavad selle partei ideoloogiat, vaid pigem näitab see, et hääletatakse teiste erakondade natsionalistliku poliitika (Eesti eestlastele) vastu.

2005. ja 2007. aastate uuringud näitasid, et noorte valimisaktiivsust ei määra huvi poliitika vastu, kuid 2010. aastal selgitasid paljud vastajad soovimatust osaleda valimistel just sellise huvi puudumisega.

Ligi 3/5 poliitikast huvitatutest võtavad regulaarselt osa valimistest, samamoodi käitub ka veidi enam kui kolmandik neist, kes enda kohta märkisid, et nad ei ole poliitikast üldse huvitatud. Ilmselt mõistavad noored huvi mittetundmise all mitte niivõrd ükskõiksust poliitiliste sündmuste kui selliste vastu, vaid neile näib, et poliitiliste vahenditega on võimatu olukorda muuta.

Üks uuringu hüpotees oli, et poliitilise aktiivsuse tase sõltub noorte materiaalsest olukorrast. Tulemused otsest seost ei kinnita. Küll aga ilmnes positiivne korrelatsioon sissetuleku ja poliitilise osalemise sellise vormi vahel nagu kontaktid võimudega. Samuti selgus, et mida kehvem oli noorte materiaalne olukord, seda passiivsemad nad olid. Seega leidis hüpotees teatud mõttes siiski kinnitust. Märkimisväärne on, et poliitilistes üritustes politseiga vastasseisus olevatest noortest valdava osa moodustasid suure

sissetulekuga noored. Vaatamata sellele, et neil on, mida kaotada, on nad valmis seisma oma veendumuste eest ka mittesanktsioneeritud moel.

Noori iseloomustab protestikäitumine ning seda näitasid ka eelmainitud uuringud. 60,2% venelastest ja 61,1% eestlastest on valmis osalema protestiaktsioonides (boikott, streik, demonstratsioon, miiting jne). Autori arvates peituvad võimaliku protestikäitumise juured riigi poliitilises olukorras, mida hindas heaks vaid 1,7% eestlastest. Pingeliseks loeb olukorda absoluutne enamus noortest, s.o 68,6% Tallinna venelastest ja 60,8% eestlastest. Plahvatusohtlikuks pidas olukorda iga viies vene ja iga kümnes eesti noor.

Tuleviku suhtes puudub kindlus kahel kolmandikul vene noortest. Võrreldes 2010. aasta andmeid varasemate uuringute tulemustega on noorte ebakindlus tuleviku suhtes viimastel aastatel kasvanud. Eriti märgatav kindlustunde langus on toimunud vene üliõpilaste seas – 73%-lt 35,3%-le. Eestlaste puhul olid vastavad näitajad 84,7% ja 59,7%.

Kui analüüsida poliitilises elus osalemise motiive, siis kolmandik vastanutest rõhutas autoriteetsete isikute arvamuse mõju. Võrreldes varasemate aastatega vähenes 2010. aastaks hinnanguline perekonna ja sõprade mõju. Vähenes ka nende osakaal, kes arvavad, et nad võtavad otsuseid vastu iseseisvalt ning miski nende poliitilisi valikuid ei mõjuta. Eriti ilmnes see tendents eestlastel: kui 2007. aastal arvas üle poole eesti noortest, et nad teevad valikuid iseseisvalt, siis 2010. aastal oli selliseid 26,9%. Autori arvates on tegemist positiivse tendentsiga, mis näitab, et noored on mõistnud poliitilise informatsiooni tähtsust poliitiliste arvamuste ja otsuste kujunemises.

Kokkuvõttes jõuab autor järeldusele, et Eestis on kaks kogukonda ja kaks poliitilist kultuuri, mis eksisteerivad ühiskonnas paralleelselt.

Refereerinud Mai Vöörmann

VALIK ARTIKLEID VÄLISAJAKIRJANDUSEST

EUROOPA LIIT

Boedeltje, Freerk; van Houtum, Henk. Brussels is speaking: the adverse speech geopolitics of the European Union towards its neighbours // *Geopolitics*. Vol. 16 (2011), iss. 1, p. 130-145.

Artikkel puudutab Euroopa Liidu naabruspoliitikat. Analüüsid ELi liidrite kõnesid ja mitmesuguseid dokumente, jõuavad autorid järeldusele, et naabruspoliitika põhjendused viitavad ELi sulgumisele ja viivad neokolonialistlikele tõlgendustele, mille kohaselt tuleb aktsepteerida eelnevalt määratletud poliitikat ja euroopalikke väärtusi, mida nähakse üliluslikena kohalike väärtuste suhtes. See on aga soovimatu ja kahjulik.

Bressand, Albert. Between Kant and Machiavelli : EU foreign policy priorities in the 2010s // *International Affairs*. Vol. 87 (2011), no. 1, 59-86.

Artikkel käsitleb Euroopa Liidu ühtse välispoliitika väljakujunemisega seotud probleeme, mis tulenevad mitmete mõjurite koostoimest, nt Euroopa liitlaskohustused USA ees, olemasolev ja kujunev uus maailmakord ning Euroopa integratsioon, mis omakorda allub paljudele tugevatele mõjudele. Vaatluse all on Ukraina, Türgi ja Venemaaga seotud küsimused ning välispoliitika ja rahvuslike identiteetide seosed lähtuvalt Kanti ja Machiavelli postulaatidest.

Dür, Andreas; Mateo, Gemma. To call or not to call? Political parties and referendums on the EU's Constitutional Treaty // *CPS : Comparative Political Studies*. Vol. 44 (2011), no. 4, p. 468-492.

Artikkel otsib vastust küsimusele, miks mõned poliitilised parteid ELi liikmesriikides toetasid ja mõned ei toetanud põhiseaduse lepingu referendumit. Autorid väidavad, et määravaks selles küsimuses sai valimisvõitlus – parteid, kes ootasid võitu valimistelt, toetasid referendumit ja need, kes võisid osutada kaotajateks, olid referendumiga vastu. Analüüsis vaadeldakse avalikkuse toetust lepingule, valimiste lähenemist, partei suurust ja seda, kuivõrd avalikkus nõuab referendumit. Andmed hõlmavad 176 parteid.

Genschel, Philipp; Jachtenfuchs, Markus. How the European Union constrains the state: multilevel governance of taxation // *European Journal of Political Research*. Vol. 50 (2011), no. 3, p. 293-314.

Artiklis lükatakse ümber arusaam, nagu omaks EL vähe võimu liikmesriikide maksusüsteemi üle. Analüüsid ELi maksuseadusi ja Euroopa Kohtu praktikat aastaist 1958–2007, jõuavad autorid järeldusele, et EL omab märkimisväärset kontrolliõigust liikmesriikide maksusüsteemide üle.

Meyer-Sahling, Jan-Hinrik. The durability of EU civil service policy in Central and Eastern Europe after accession // *Governance : An international Journal of Policy, Administration and Institutions*. Vol. 24 (2011), no. 2, p. 231-260.

Laias plaanis käsitleb artikkel liitumisejärgseid arengusuundi Kesk- ja Ida-Euroopa riikides (sh Eesti), konkreetselt on vaatluse all avaliku teenistuse areng ning ELi poliitika

mõju sellele. Märgitakse, et Eestis toimus nelja ühinemisejärgse aasta jooksul suhteliselt vähe muutusi avalikus teenistuses (sama võib öelda ka liitumiseks ettevalmistumise aja kohta). Olulisemad muutused toimusid juba 1990. aastate keskel, kui võeti vastu avaliku teenistuse seadus. Liitumisläbirääkimiste ajal viitas Euroopa Komisjon mitmel korral Eesti avaliku teenistuse nõrkusele, kuid reforme sellele ei järgnenud. Samas iseloomustab Eesti avaliku teenistuse arengut mitmete alt-üles-algatuste kasutuselevõtt, nt koolituses, aga ka palgapoliitikas.

POLIITILISED PROTSESSID

Ishiyama, John; Breuning, Marijke. What's in a name? Ethnic party identity and democratic development in post-communist politics // Party Politics. Vol. 17 (2011), no. 2, p. 223-241.

Artiklis analüüsitakse etnilisi parteisid lähtudes organisatsioonilisest identiteedist või siis vaatenurgast, kuidas nad esitlevad end valijaskonnale erakonna nime kaudu. Väidetakse, et parteid määratlevad end konkreetse grupi esindajana ja lülitavad selle etnilise rühma nime partei nimetusse, eristudes seeläbi mitteetnilistest erakondadest. Eestist on näitena toodud Vene Erakond Eestis. Autorid jõuavad järeldusele, et need erakonnad, kelle nimes puudub viide etnilisele grupile, on valijatele vastuvõetavamad ning ergutavad demokraatlikku konsolideerumist enam kui need parteid, kelle nimes viidatakse konkreetsele etnilisele rühmale.

Reetz, Axel. Das Baltikum: Stabilität in der Instabilität: Die fünften Parlamente in Estland, Lettland und Litauen // Zeitschrift für Parlamentsfragen. Jg. 42 (2011), Nr. 1, S. 96-117.

Artiklis püütakse anda vastus küsimusele, kas Balti riike tuleks käsitleda eraldi või vaadelda ühe regioonina. Autori hinnangul võib kinnitust leida mõlemale seisukohale. Näitena võrdleb ta kolme Balti riiki 2008. aastal toimunud kahe olulise poliitilise sündmuse – üleilmse finantskriisi ja Venemaa-Gruusia sõja taustal. Antakse üksikasjalik ülevaade Eesti, Läti ja Leedu taasiseseisvumisaja parteisüsteemidest ja poliitilistest võtmeisikutest, valitsustest ja viimastest Euroopa Parlamendi valimistest. Tõstatades küsimuse Ida-Euroopast kui võimalikust eeskujust ja trendide loojast (ka vanade demokraatiavormide jaoks), tõdeb autor, et kolme Balti riigi näol on tegemist kolme erineva mudeliga.

Tzelgov, Eitan. Communist successor parties and government survival in Central Eastern Europe // European Journal of Political Research. Vol. 50 (2011), no. 4, p. 530-558.

Artiklis vaadeldakse valitsuskoalitsioonide püsimist 11 postsotsialistlikus riigis, sh Eesti. Märgitakse, et erinevused valitsuste püsijäämises konsolideeritud ja postsotsialistliku demokraatia vahel viitavad seniste teooriate paikapidamatusele. Põhjuseks on asjaolu, et need teooriad põhinevad küpsete demokraatlike riikide analüüsil ega pruugi sisaldada tegureid, mis mõjutavad valitsuste kestust Ida- ja Kesk-Euroopa riikides. Nende riikide analüüs näitab, et postsotsialistlikul ajal avaldavad olulist mõju valitsuse tegevuse lõpetamisele kommunistliku partei baasil moodustatud erakonnad.

MAAILMAPOLIITIKA

Bast, Andrew. The beginning of history // Newsweek. Vol. 157 (2011), no. 16, p. 43-47.

Intervjuus Ameerika politoloogi Francis Fukuyamaga on vaatluse all Lähis-Ida kriis ja Hiina esiletõus. Samuti käsitletakse Fukuyama uut raamatut „The Origins of Political Order”, kus uuritakse inimkonna algusaegadest peale, miks mõned ühiskonnad on valinud demokraatia ja teised on jäänud autoritaarsesse valitsemiskorda.

Dickey, Christopher. When Sarkozy went to war // Newsweek. Vol. 157 (2011), no. 15, p. 22-25.

Artiklis arutletakse, miks Prantsusmaa president Nicolas Sarkozy pooldas jõuliselt ja edukalt lääneriikide sõjalist sekkumist Liibüas kolonel Moammar al-Gaddafi režiimi vastu. Tuuakse üksikasjad sündmustest, mis viisid tegutsemisotsuseni ja filosoof Bernard-Henri Lévy mõjust Sarkozyle.

Ho-fung Hung; Kucinkas, Jaime. Globalization and global inequality: assessing the impact of the rise of China and India, 1980-2005 // American Journal of Sociology. Vol. 116 (2011), no. 5, p. 1478-1513.

Artiklis käsitletakse üleilmset sissetulekute ebavõrdsust aastatel 1980–2005, sh vastatakse küsimusele, millist mõju on sellele avaldanud India ja Hiina tõus. Põhiküsimus on, kas sissetulekute ebavõrdsus globaliseerumise mõjul suureneb või väheneb. Tulemused näitavad, et vaadeldavatel aastatel ebavõrdsus vähenes, samas ei kesta see protsess igavesti, vaid hakkab järgneva 25 aasta jooksul uuesti kasvama. See tõenäosus on mõnevõrra väiksem juhul, kui India ja Hiina majandusedu levib teistesse arengumaadesse.

Iloniemi, Jaakko. Parlamentarism in nimessä // Suomen Kuvalehti. Vsk. 95 (2011), nro. 10, s. 58.

Artiklis arutletakse parlamentarismi ja Soome põhiseaduse muudatuse üle. Uue seadusemuudatuse järgi läheb presidendi ja peaministri vaheliste erimeelsuste korral otsustusõigus Soomes parlamendile. Artikli autori arvates ei ole see parim lahendus, eriti kriisiolukordades ja ta selgitab, miks.

Jaakkola, Juha. Katse koilliseen päin // Suomen Kuvalehti. Vsk. 95 (2011), nro. 16-17, s. 38-45.

Artiklis on vaatluse all Kirdeväil ehk Põhja-mereteel, s.o lühim mereteel Euroopast Kaug-Itta piki Euroopa ja Aasia põhjarannikut. Kliima soojenemise ja arktilise jää sulamise tõttu võivad maailma kaubavood suunda muuta ja kaupa hakatakse vedama seda teed pidi, mis oleks ajaliselt ja meremiilides mõõdetuna peaaegu poole lühem kui Suessi kanali kaudu ning säästaks ka kütust ega oleks piraadiohtu.

Kortti, Jukka. Suomalainen älymystö: aina valmiina valtion palvelukseen // Kanava. Vsk. 39 (2011), nro. 2, s. 10-14.

Artiklis uuritakse, kas Soomes puuduvad sõltumatud, kultuurriikidele omased kriitilised intellektuaalid. Soomes on riigi ja haritlaskonna suhe olnud alati lähedane, mida on omamoodi määranud ka suhtumine Venemaasse/Nõukogude Liitu.

Lappalainen, Tuomo. Taistelu Suomesta // Suomen Kuvalehti. Vsk. 95 (2011), nro. 11, s. 34-40.

Endise Soome riigisekretäri Risto Volaneni intervjuul põhinevas artiklis tuuakse näidete varal esile Soomes viimastel aastatel toimunud areng, kus kaitsejõud ja politsei on osaliselt eemaldunud valitsuse kontrolli alt.

Niinivaara, Susanna. Presidentin Venäjä // Suomen Kuvalehti. Vsk. 95 (2011), nro. 18, s. 20-25.

Soome president Tarja Halonen käsitleb ajakirjale Suomen Kuvalehti antud intervjuus oma suhteid Venemaaga. Haloneni arvates on tema Venemaa-suhetest kasu saanud kogu Euroopa. Nüüd aga tundub, et Soomes ei taheta enam, et president on Euroopa Liidu ja Venemaa suhete vahendaja ja ta tunneb, et ta pole enam kasulik, kuna Soome ei taha, et ta käib Euroopa Liidus. Presidendile on suur kaotus, et ettevalmistatava põhiseaduse muudatuse järgi võib Euroopa Liidu tippnõupidamistel osaleda vaid peaminister, Haloneni arvates on see tingitud meedia survest.

Nyberg, René. „Saksan tulevaisuus on idässä” // Kanava. Vsk. 39 (2011), nro. 3, s. 24-28.

Artiklis käsitletakse Venemaa ja Saksamaa vahelisi suhteid. Neid vaadeldakse ajaloolisest perspektiivist ja nenditakse, et Venemaal ja Saksamaal on tugev kalduvus lähedasteks sidemeteks. Pikim vaheaeg nende kahe riigi tihedates suhetes oli külma sõja ajal.

Peltola, Jukka. Johtavat poliitikut muotokuvassa // Kanava. Vsk. 39 (2011), nro. 3, s. 41-44.

Artiklis vaadeldakse, kes on Soome poliitilised juhid praegu, kust nad tulevad ja milliseid etappe tuleb neil läbida poliitikas tippu tõusmiseks.

Rislakki, Jukka. Onko Viro informaatiosodan uhri? // Kanava. Vsk. 39 (2011), nro. 3, s. 47-50.

Artiklis on vaatluse all veebruaris 2011 Narva-Jõesuus toimunud rahvusvaheline konverents „Psühholoogiline kaitse, meedia ja infohud”. Autor annab ülevaate konverentsil arutusel olnud teemadest.

Solomon, John. A wimp he wasn't // Newsweek. Vol. 157 (2011), no. 13-14, p. 44-47.

Artiklis on vaatluse all endine USA president George H. W. Bush. Tema presidendiameti aega on hakatud tänu dokumentide avaldamisele uuesti ümber hindama, leitakse, et tal oli juhioskusi, mida ei hinnatud alati vääriliselt. Üksikasjalikumalt on kirjeldatud Bushi rolli Berliini müüri langemise ajal.

Williamson, Vanessa; Skocpol, Theda; Coggin, John. The Tea Party and the remaking of republican conservatism // Perspectives on Politics. Vol. 9 (2011), no. 1, p. 25-43.

Artikkel annab ülevaate Teepartei tekkimise ja arenemise asjaoludest, märkides, et Teepartei tõus andis konservatiividele uue identiteedi, mida rahastas vabariiklik ärieliit ja mille levikule aitas kaasa konservatiivne meedia. Teepartei tüüpiline toetaja on vanemaealine, valge ja keskklassi kuuluv ameeriklane. Toetajate seas on rohkem mehi, kes määratlevad end produktiivsete kodanikena, st nad töötavad või on pidanud töötama pingsalt ega soovi ülal pidada mittetöötavaid kodanikke. Nad on vastu föderaalsetele programmidele ning on omaks võtnud rassilised stereotüübid, eeldades, et neist programmidest saavad kasu eelkõige vähemused. Sellest tulenevalt on nende ideoloogias kesksel kohal immigratsiooniküsimused.

JULGEOLEKUPOLIITIKA

Kříž, Zdeněk; Shevchuk, Zinaida. Georgian readiness for NATO membership after Russian-Georgian armed conflict // Communist and Post-Communist Studies. Vol. 44 (2011), no. 1, p. 89-97.

Artikkel on seadnud eesmärgiks mõõta Gruusia valmisolekut ühinemiseks NATOga. Analüüsi tulemusena jõuavad autorid järeldusele, et Gruusia ei ole veel valmis organisatsiooniga ühinema, põhjuseks tõsised puudujäägid demokraatliku ühiskonna ülesehitamisel ja sõjalises valmisolekus. Samuti leitakse, et enne ühinemist tuleks lahendada territoriaalsed vaidlused naabritega. Ainus valdkond, millega võib rahul olla, on avalikkuse poolehoid ühinemisele.

Lee, Alexander. Who becomes a terrorist? Poverty, education, and the origins of political violence // World Politics. Vol. 63 (2011), no. 2, p. 203-245.

Artiklis käsitletakse sotsiaalse ja haridusliku päritolu mõju poliitilise vägivalla kujunemisele, aluseks Bengali (India) andmed. Autor jõuab järeldusele, et nii terroristlike kui ka mitteterroristlike kalduvustega aktivistid on rikkamad ja enam haritud kui elanikkond keskmiselt, terroristidel on mitteterroristidega võrreldes madalam sotsiaalne staatus, seda nii hariduslikult kui ka tööhõive aspektist. Terroristid näivad pärinevat poliitiliselt aktiivsete inimeste alamkihist ning neid ei motiveeri ainult ideoloogia, vaid nad on huvitatud mingil määral ka majanduslikust kasust.

VENEMAA

Johnson, Janet Elise; Saarinen, Aino. Assessing civil society in Putin's Russia : the plight of women's crisis centers // Communist and Post-Communist Studies. Vol. 44 (2011), no. 1, p. 41-52.

Artikli teema on kodanikuühiskonna võimalused Venemaal Vladimir Putini presidendiks oleku ajal, aluseks naistevastase vägivalla vastu suunatud liikumise liikmete seas 2008.–2009. aastal korraldatud uuring. Tulemused näitasid, et neil aastatel tehti olulisi kärpeid liikumise rahastamisel, mis lubab väita, et Venemaa tegi Putini valitsemise ajal olulise

pöörde autoritarismi suunas. Autor märgib, et naiste kriisikeskused Venemaal on vähem politiseeritud, kui seda eeldaksid kodanikuühiskonna ideaalid ning need töötavad käsikäes kohalike võimudega.

Косачев, Константин. За тремя зайцами? О несостоявшемся походе России в НАТО // Россия в глобальной политике. Т. 9 (2011), no. 1, с. 70-82.

Artiklis käsitletakse (hüpoteetiliselt) Venemaa ühinemist NATOga. Autor väidab, et NATO jaoks on suhted Venemaaga enam enesemääramise küsimus kui Moskva enese jaoks, sest Venemaa liitumine alliansiga ei oleks lihtsalt ühe liikme lisandumine, vaid tuleviku valik. Samuti ei ole Venemaa huvitatud n-ö astumisest läände, sest tegemist on lääne langusfaasiga. Sellest ja teistest teguritest tulenevalt peab Venemaa kainelt hindama globaalset olukorda (lääne arengutendentsid) ja enda riiklikke püüdlusi – kas vene rahva kultuuriline ja tsivilisatsiooniline enesemääratlemine peab leidma institutsionaalse väljenduse, st kas tuleb ühineda lääne struktuuridega.

Sakwa, Richard. The clash of regionalisms and Caucasian conflicts // Europe-Asia Studies. Vol. 63 (2011), no. 3, p. 467-491.

Artikkel vaatlleb Abhaasia ja Lõuna-Osseetia iseseisvumise mõju rahvus- ja regionaalsetele suhetele Venemaal. Autor märgib, et nende sündmuste mõjul tunnistati postsovetlikul ajal esimest korda piirkondlike üksuste iseseisvat poliitilist staatust ning see võib ähvardada Venemaa territoriaalset terviklikkust. On küll kahanenud otsese separatismi võimalused, kuid samas on nõrgenenud ka Kaukaasia sidemed Venemaaga.

Shlapentokh, Vladimir. Expediency always wins over ideology: Putin's attitudes toward the Russian Communist Party // Communist and Post-Communist Studies. Vol. 44 (2011), no. 1, p. 33-40.

Artikkel vaatlleb Venemaa ekspresidendi ja praeguse peaministri Vladimir Putini hoiakuid Venemaa Kommunistliku Partei suhtes. Autori arvates on Putin suurepärase näide poliitikust, kelle ideoloogilisel hoiakul on instrumentaalne tähtsus tema poliitilisele pikaajalisusele. Putin on näidanud, et võitluses ideoloogia ja poliitilise otstarbekuse vahel eesmärgiga säilitada kontroll riigis või saavutada geopoliitilisi eesmäärke rahvusvahelisel areenil, jääb kaotajaks alati ideoloogia. On üldteada, et kõige suurem oht ei tulene mitte niivõrd opositsioonist, vaid jõududelt, kes jagavad samasuguseid ideoloogilisi vaateid. Just seepärast on Putin ka halastamatu Venemaa KP suhtes.

Ware, Robert. Has the Russian Federation been chechenised? // Europe-Asia Studies. Vol. 63 (2011), no. 3, p. 493-508.

Autor esitab küsimuse: kas Tšetšeenia tšetšeneeris Vladimir Putini enne, kui Putin tšetšeneeris Tšetšeenia? Vaatluse all on ebastabiilsus Põhja-Kaukaasias ja Vene Föderatsiooni evolutsiooniline areng nende vastastikuse mõju aspektist 1999. aastast. Väidetakse, et Venemaa föderaalne retsentraliseerimine aitas tahtmatult kaasa selliste regionaalsete probleemide, nagu poliitiline korrupsioon, poliitiline võõrandumine ja islamiterrorism, tugevnemisele ning märgitud suundumused soodustasid omakorda autoritarismi, bürokraatia ja tsentraliseerivate trendide arengut Vene Föderatsioonis.

MAJANDUSPOLIITIKA

Beechey, Meredith J.; Johannsen, Benjamin K.; Levin, Andrew T. Are long-run inflation expectations anchored more firmly in the euro area than in the United States? // American Economic Journal: Applied Economics. Vol. 3 (2011), no. 2, p. 104-129.

Artiklis võrreldakse pikaajalise inflatsiooni ootuste evolutsiooni euroalal ja Ameerika Ühendriikides, kasutades finantsturgude andmeid ja professionaalsete prognoosijate uuringuid. Analüüs näitas, et pikaajalise inflatsiooni ootused on piisavalt ankurdatud mõlemas majanduses, kuid näitab suhteliselt suuremat hajuvust prognoosijate pikaajalistes USA inflatsiooni projektsioonides.

Benediktsdottir, Sigridur; Danielsson, Jon; Zoega, Gylfi. Lessons from a collapse of a financial system // Economic Policy. 2011, no. 66, p. 185-231.

Artikkel vaatlleb Islandi rahvusvahelise pangandussüsteemi kujunemist ning selle kokkuvarisemist finantskriisi tagajärjel. Autorid on seadnud eesmärgiks õppetundide andmise teistele riikidele, seda nii makroökonomilisest kui finantsturgude aspektist. Vaadeldakse poliitikute tegevust, regulatsioonide olemasolu ja järelevalvet pankade tegevuse üle ning riigi rahapoliitikat, sh Islandi Keskpanga tegutsemist. Artiklis on toodud ka ekspertarvamus ning paneeldiskussiooni tulemused.

Bjørnskov, Christian; Potrafke, Niklas. Politics and privatization in Central and Eastern Europe // Economics of Transition. Vol 19 (2011), no. 2, p. 201-230.

Artiklis käsitletakse privatiseerimist Kesk- ja Ida-Euroopa riikides (sh Eesti) aastatel 1990–2007, käsitledes nii protsessi ennast kui ka erastamise ideoloogiat neis riikides. Tulemused näitavad, et turumajandusele orienteeritud valitsused edendasid rohkem väike- kui suuretevõtete erastamist. 1990. aastate alguse kiire üleminekuaja võrdlemisel ajajärguga 1990. aastate keskpaigast kuni 2007. aastani ilmneb, et esimesel perioodil olid vasakpoolsed valitsused enam kinni ühiskondlikus omandis. Ilmnesid ka selged erinevused vasak- ja parempoolsete valitsuste tegevuses.

Dokko, Jane; Doyle, Brian M.; Kiley, Michael T.; Kim, Jinill; Sherlund, Shane; Sim, Jae; van Den Heuvel, Skander. Monetary policy and the global housing bubble // Economic Policy. 2011, no. 66, p. 235-283.

Artiklis vaadeldakse finantspoliitika ja kinnisvaraturu seoseid kogu maailmas (sh USAs ja euroalal) pikema aja vältel. Artikkel on jagatud nelja ossa. Esimene osa käsitleb rahapoliitika ja kinnisvaraturu arengut eelmise kümnendi algusest kuni keskpaigani, teises esitatakse statistilise analüüsi tulemused ning vaadeldakse rahapoliitika mõju kinnisvaraturule teatud riikides. Edasi käsitletakse teiste faktorite mõju kinnisvaraturule ning viimases osas antakse soovitusi poliitikutele ja teadlastele. Lõpuks tuuakse ekspertide arvamus ja paneeldiskussiooni tulemused.

Falling short // Economist. Vol. 399 (2011), no. 8728, special section p. 3-6.

70 or bust // Economist. Vol. 399 (2011), no. 8728, p. 13.

Artiklites käsitletakse vajadust rikaste riikide pensionipoliitika reformi järele. Pensioniiga on vaja tõsta inimeste eluea pikenemisest ja alanevatest sündimusnäitajatest tingitud

rahalise koormuse tõttu pensioniskeemidele. Vaadeldakse mitme riigi valitsuse plaane seoses pensioniea tõstmisega.

Furceri, Davide; Zdzienicka, Aleksandra. The real effect of financial crises in the European transition economies // Economics of Transition. Vol. 19 (2011), no. 1, p. 1-25.

Artikli eesmärgiks on hinnata finantskriisi mõju kogutoodangule 11 Euroopa üleminekuriigi majanduses, sh Eesti. Tulemustest nähtub, et finantskriisidel on tähtis ja kestev efekt – need vähendavad toodangu väljalaset kaugemas perspektiivis u 12–17%. Efekt on suurem väiksemates riikides, kus pangandussektor põhjustab suuremat tasakaalutust. Autori arvates on fiskaalpoliitika kõige mõjusam vahend kriisidega toimetulekul, samas kui monetaarpoliitika mõju on suhteliselt mõõdukas. Leiti, et paindlikud vahetuskursid vähendavad kriiside mõju lühi- ja keskmises ajamõõtkes, kuid võimendavad pikemas ajahorisondis.

Rumble in the jungle // Economist. Vol. 399 (2011), no. 8730, p. 13-14.

Trying to pull together // Economist. Vol. 399 (2011), no. 8730, p. 66-68.

Artiklites on vaatluse all Hiina majanduslik ja poliitiline kohalolek Aafrika riikides. Hiinast on saanud Aafrika suurim kaubanduspartner, Hiina tarbitavast energiast 39 protsenti tuleb Aafrikast. Hiinal on konkurentsieelis tänu vaenulikkuse puudumisele, mis Aafrikal on veel koloniaalajast lääneriikide vastu. Kuid aafriklaste esialgne sõbralikkus on vähenemas Hiina ettevõtete korrupsiooni ja tööohutusreeglite rikkumise pärast tehastes ja kaevandustes.

Sutrisna Artha, I Kadek Dian; Haan, Jakob de. Labor market flexibility and the impact of the financial crisis // Kyklos. Vol. 64 (2011), no. 2, p. 213-230.

Artiklis analüüsitakse tööturu paindlikkuse ja finantskriisi seoseid 56 riigis (sh Eesti) 2007. aastast kuni 2010. aasta I kvartalini. Käsitledes mitmeid muutujaid (sh kaubandus- ja finantsintegratsioon, finantsareng, institutsionaalsed erinevused, rahvastiku kasv jne), leiavad autorid, et madalate värbamiskuludega riikides langes toodangu väljalase majanduskriisi mõjul vähem. Samas taastusid need riigid kriisist aeglasemalt kui kõrgete vallandamiskuludega riigid. Paindlikum tööturg viib toodangu väiksema languseni, kuid suurendab kriisist väljatuleku aega.

Tiilikainen, Teppo. Ydinvoiman takaisku // Suomen Kuvalehti. Vsk. 95 (2011), nro. 29-36.

Artiklis käsitletakse tuumajaamade ehitamist pärast Jaapani Fukushima tuumakatastroofi. Lähemalt vaadeldakse Saksamaa ja Soome energiapoliitikat.

Vanags, Alf. Economic integration and cohesion in the Baltic Sea region: a critical perspective from the Baltic States // Journal of Baltic Studies. Vol. 42 (2011), no. 1, p. 91-102.

Artiklis otsitakse vastust järgmistele küsimustele: (1) ehkki Balti riigid on muutunud raudse eesriide taga olevatest riikidest Euroopa Liidu sisemaaks, tuleb küsida, mis on tegelikult tehtud regiooni majandusliku ja sotsiaalse integratsiooni ja ühtekuuluvuse saavutamiseks? (2) kas on võimalik saavutada suuremat integratsiooni? (3) kas rohkem

integratsiooni on soovitatav? Artiklis tuuakse näiteid integratsiooni kohta eri valdkondades, samuti riikidevahelisi erinevusi majandusnäitajates (kaubavahetus, välismaised otseinvesteeringud, SKT *per capita*, struktuursed erisused, sotsiaalhoolekandesüsteem jne).

Walsh, Bryan. The gas dilemma // Time. Vol. 177 (2011), no. 14, p. 30-37.

Artiklis on vaatluse all loodusliku gaasi tööstus Ameerika Ühendriikides. Peatähelepanu on pööratud kildagaasi tootmise võimalikele sotsiaalsetele ja keskkonnamõjudele.

KODANIKUÜHISKOND

Agarin, Timofey. Civil society versus nationalizing state? Advocacy of minority rights in the post-socialist Baltic states // Nationalities Papers. Vol. 39 (2011), no. 2, p. 181-203.

Artiklis on vaatluse all kodanikuühiskonna, riigi ja vähemusrahvuste õiguste seosed Balti riikides, aluseks aastatel 2006–2009 tehtud 77 poolstruktureeritud intervjuud kodanikuühenduste esindajatega, kes tegelevad vene ja poola vähemustega Balti riikides. Artiklis väidetakse, et nendes riikides on kodanikuühiskond nõrgalt arenenud ning vaid vähesed kodanikuühendused suudavad ajada iseseisvat vähemuspoliitikat. Ka riik ei arvesta kodanikuühenduste kriitikat ega nende tegevust, seega ei kasuta valitsused ära kodanikuühiskonnas peituvaid võimalusi.

O'Dowd, Liam; Dimitrova, Bohdana. Promoting civil society across the borders of the EU neighbourhood: debates, constraints and opportunities // Geopolitics. Vol. 16 (2011), iss. 1, p. 176-192.

Artikkel lähtub eeldusest, et ELi piirimaal kohtuvad ja kattuvad lääne ja ida arusaamad riigist ja kodanikuühiskonnast. Vaadeldakse naabruskonna geopoliitilist ümberkujunemist, kusjuures põhitähelepanu pööratakse ELi mittekuuluvatele riikidele, eelkõige Venemaale. Antakse ülevaade vastavateemalisest kirjandusest ning pööratakse tähelepanu kodanikuühiskonna rolli ja tähtsust käsitlevatele debattidele.

ORGANISATSIOONIKÄITUMINE

Lindell, Juha. Muutos systeemittämmästä ymmärrettävässä organisaatiossa // Hallinnon Tutkimus. 2011, nro. 1, s. 56-71.

Artikkel käsitleb Soome avalikus sektoris toimuvaid organisatsioonilisi muutusi, mis tulenevad elanikkonna vananemisest. Tavaliselt on muutused dikteeritud ülalt, mis aga ei vasta alati organisatsiooni tegelikele vajadustele. Autori arvates peavad otsused organisatsioonilistest muutustest olema vastu võetud organisatsioonihierarhia kõigil tasanditel. Selline vaatepunkt vastandub traditsioonilisele arusaamale, mis vaatlleb organisatsiooni kui süsteemi. Tegelikuses on organisatsioon kompleksne protsess, kus indiviidid on pidevas vastastikus koostoimes ja suhtes ning mis sisaldab ka planeerimissüsteeme.

RAHVASTIKUPOLIITIKA

Add sugar and spice // Economist. Vol. 399 (2011), no. 8728, p. 15-18.

Seven brothers // Economist. Vol. 399 (2011), no. 8728, p. 53-54.

Artiklites on vaatluse all sooline tasakaal Indias, mis on muutunud üha halvemaks. Rahvaloenduse andmetel on Indias iga 1000 kuue- ja nooremaealise poisilapse kohta vaid 914 tüdrukut. Selle põhjuseks on sünnituseelne selektsioon ja valikuline abort, mille tõttu jääb aastas sündimata 600 000 tüdrukut.

... isn't destiny, one hopes // Economist. Vol. 399 (2011), no. 8733, p. 66.

Artiklis on vaatluse all ÜRO maailma rahvastiku prognoos. Esimest korda on ÜRO ennustanud rahvaarvu aastaks 2100, kui ÜRO arvates elab maailmas 10,1 miljardit inimest. Kõige suuremat tõusu rahvarikaste riikide pingereas prognoosib ÜRO Nigeeriale, kelle praegune elanike arv 158 miljonit suureneks 2100. aastaks 730 miljonini ja tõuseks praeguselt seitsmendalt kohalt kolmandale India ja Hiina järel.

Margolis, Rachel; Myrskylä, Mikko. A global perspective on happiness and fertility // Population and Development Review. Vol. 37 (2011), no. 1, p. 29-56.

Artikli lähtepunktiks on arusaam, et lapsed suurendavad vanemate, eriti naiste heaolu ja need veendumused omakorda kasvatavad naiste soovi saada lapsi. Artiklis käsitletakse seoseid subjektiivse heaolu ja fertiilsuse vahel, aluseks maailma väärtusuuringu tulemused (86 riiki, sh Eesti) aastatest 1981–2005. Seoseid fertiilsuse ja õnnelikkuse vahel analüüsitakse nii soost, vanusest, partnerlussuhtest, sissetulekust kui ka tervisest lähtuvalt.

Minority report // Economist. Vol. 399 (2011), no. 8727, p. 43.

Artiklis on vaatluse all Ameerika Ühendriikide 2010. aasta rahvaloendus. Antakse ülevaade demograafilistest muutustest USAs. Viimase kümne aastaga on Ameerika Ühendriikide elanikkond suurenenud 9,7 protsenti 309 miljonini. Rahvaloenduse andmete kohaselt on valgenahalistel veel väike enamus alla 18 aasta vanuste seas, kogu elanikkonnas on see suurem – 64 protsenti. Kuid kiiresti ja püsivalt muutub Ameerika pruuninahaliseks ja üha rohkem kasvab elanike arv lõuna- ja lääneosariikides.

The most surprising demographic crisis // Economist. Vol. 399 (2011), no. 8732, p. 52-53.

Artiklis käsitletakse Hiina demograafilisi trende. Hiina on seni rakendanud elanikkonna suuruse kontrolli all hoidmiseks ühe lapse poliitikat. Rahvaloenduse andmetel on Hiinas sündimuse määr juba liiga madal. Veel on artiklis vaatluse all sooline tasakaal Hiina laste seas.

HARIDUSPOLIITIKA

Batory, Agnes; Lindstrom, Nicole. The power of the purse: supranational entrepreneurship, financial incentives, and European higher education policy //

Governance : An International Journal of Policy, Administration, and Institutions. Vol. 24 (2011), no. 2, p. 311-329.

Artiklis käsitletakse, kuidas Euroopa Komisjon kujundab arusaama Euroopa ühisest kõrgharidusest, kasutades selleks finantsvõimenduse instrumente. Muutes rahastamise sõltuvaks toetuste saajate vastavusest teatud strateegilistele tingimustele, kujundab komisjon uusi ergutusmehhanisme kõrghariduse institutsioonidele: (1) komisjon muudab ülikoolid oma poliitika agentideks; (2) ülikoolid teevad lobitööd seaduse vastuvõtmiseks, mis võimaldab neil vastata komisjoni tingimustele; (3) ülikoolid püüavad vastata komisjoni tingimustele isegi vastava kodumaise seadusandliku raamistiku puudumisel.

Becker, Birgit. Social disparities in children's vocabulary in early childhood. Does pre-school education help to close the gap? // The British Journal of Sociology. Vol. 62 (2011), iss. 1, p. 69-88.

Artikkel vaatlleb, kuidas areneb erisuguse sotsiaalse taustaga laste keeleline väljendusoskus 3–5-aastaselt. Põhirõhk on koolieelsel haridusel ja selle mõjul keelelise väljendusoskuse ühtlustumisele. Suurbritannias tehtud sõnavaratestid näitavad, et laste tulemused sõltuvad tugevasti vanemate haridustasemest ning sotsiaalsed erisused jäävad järgmise kahe aasta jooksul stabiilseks või isegi suurenevad veidi. Kõrgharidusega vanemate lapsed täiustavad oma sõnavara enam kui madalama haridustasemega vanemate lapsed. Koolieelne haridus avaldab madalama haridustasemega vanemate laste sõnavara täienemisele ja keelelise väljendusoskusele positiivset mõju võrreldes kõrgharidusega vanemate lastega. Siiski ei jõua madalama haridusega vanemate lapsed järele neile, kelle vanematel on kõrgharidus.

Boliver, Vikki; Swift, Adam. Do comprehensive schools reduce social mobility? // The British Journal of Sociology. Vol. 62 (2011), no. 1, p. 89-110.

Artiklis käsitletakse üldhariduskoolide ja sotsiaalse mobiilsuse seoseid Suurbritannias. Kui enamikul juhtudel koondub tähelepanu madalama päritoluga laste ülenevale mobiilsusele, siis see käsitlus on laiaulatuslikum ning vaatlleb koolisüsteemi mõju erinevat päritolu laste mobiilsusele, võrdleb tavalisi üldhariduskooli ja valikprintsipi rakendavaid kooli, tavalisi üldhariduskooli ja humanitaargümnaasiume jne. Analüüsist johtub, et humanitaargümnaasiumi lõpetamine ei anna võrreldes tavalise üldhariduskooliga madalama päritoluga lastele eeliseid ülenevaks mobiilsuseks. Humanitaargümnaasiumid ei anna ühest klassist teise liikumise eelist neile, kelle vanemad on töölised või töötavad teenindussektoris, kuid loovad madalama päritoluga lastele võimaluse tulevikus rohkem teenida.

Johansson, Thomas; Hammarén, Nils. The art of choosing the right tram : schooling, segregation and youth culture // Acta Sociologica. Vol. 54 (2011), no. 1, p. 39-51.

Artiklis on vaatluse all multikultuursetes äärelinnades elavate esimese ja teise põlvkonna immigrantide laste toimetulek Rootsi ühiskonnaga, mida iseloomustab segregatsioon ja tõrjutus. Autorid püüavad leida vastust küsimusele, kuidas immigrantide olukord ja Rootsi tööturg mõjutavad noorte karjäärivalikuid ning üleminekuid ajas ja ruumis. 2000. aastate alguses muutis valitsus gümnaasiumi sissepääsu reegleid. Varem asusid noored õppima naabruskonna koolidesse, mis aga tõi kaasa suurema segregatsiooni ning

multikultuursest keskkonnast pärit noored kippusid sinna ka jääma. See määras ka nende hilisema elutee ning koha sotsiaalses hierarhias. Uute reeglite kehtestamise järel asus rohkem immigrantide lapsed õppima kesklinna koolidesse, paraku jäi ikkagi prevaleerima tõrjutus ja segregatsioon.

Kilpi-Jakonen, Elina. Continuation to upper secondary education in Finland: children of immigrants and the majority compared // Acta Sociologica. Vol. 54 (2011), no. 1, p. 67-94.

Artikkel käsitleb immigrantide laste integreerumist Soome ühiskonda haridussüsteemi kaudu. Analüüsitakse kahte aspekti: jätkamine *versus* väljakukkumine ning gümnaasiumi valik *versus* kutsekooli valik. Tulemused näitavad, et immigrantide lastel on võrreldes keskmisega suurem tõenäosus kukkuda haridussüsteemist välja, mis on esmajärjekorras seotud nende tulemustega koolis ja vanemate materiaalsete võimalustega. Eriti suur risk on õpilastel, kelle isa on kaotanud tööd. Artikli üks oluline järeldus on see, et kui tahetakse parandada immigrantide laste haridusvõimalusi, tuleks parandada nende olukorda tööturul.

Lavy, Victor; Schlosser, Analia. Mechanisms and impacts of gender peer effects at school // American Economic Journal: Applied Economics. Vol. 3 (2011), no. 2, p. 1-33.

Artiklis on vaatluse all õpilaste soolise koosseisu mõju alg- ja põhikoolis ning gümnaasiumides. Autorid jõuavad järeldusele, et tüdrukute osakaalu kasv aitab kaasa poiste ja tüdrukute kognitiivsete tulemuste paranemisele. Need akadeemilised eesmärgid saavutatakse tänu sellele, et klassiruumis esineb vähem vägivalda ning katkestusi õppeprotsessis, samuti paranevad õpilaste ja õpetaja-õpilase suhted ning õpetaja väsimus vähem.

Loke, Vernon; Sacco, Paul. Changes in parental assets and children's educational outcomes // Journal of Social Policy. Vol. 40 (2011), no. 2, p. 351-368.

Artikkel vaatlus vanemate varalises seisus toimunud muutuste mõju laste haridustulemustele, aluseks USA noorte longituuduuringu tulemused, mis hõlmasid 541 last ja nende ema. Autorid väidavad, et investeringutest ja pärandusest tulenev sissetulek selgitab mitmekesisust laste tulemustes rohkem kui perekonna sissetulek. Viimane tegur võib omada vähem mõju, kui senini on arvatud. Järeldusena leitakse, et riigid peaksid julgustama kodanikke suurendama oma vara, et parandada järgmise põlvkonna elutingimusi. Niiviisi toimivad näiteks Singapur, Suurbritannia, Lõuna-Korea ja Kanada.

SOTSIAALNE KAPITAL

Guven, Cahit. Are happier people better citizens? // Kyklos. Vol. 64 (2011), no. 2, p. 178-192.

Artikkel püüab vastata küsimusele, kas muutused eluga rahulolus viivad muutusteni sotsiaalses kapitalis. Analüüsi aluseks on eri aastatel Saksamaal tehtud intervjuud ja uuringud. Tulemused näitavad võimalikku seost õnne ja sotsiaalse kapitali vahel. 1980. aastatel küsitatud õnnelikud inimesed usaldavad teisi inimesi enam ka 20 aastat hiljem. Autor avastas tagurpidi U-kujulise õnne mõju sotsiaalsele kapitalile, millele ei ole

indiviidi tasandil varem viidatud. Sellest võib eeldada, et keskmiselt liiga palju õnne/ebaõnne võib olla sotsiaalse kapitali aspektist ühiskonnale kulukas.

SOTSIAALNE EBAVÕRDSUS

Reardon, Sean F.; Bischoff, Kendra. Income inequality and income segregation // American Journal of Sociology. Vol. 116 (2011), no. 4, p. 1092-1153.

Artikkel uurib, kuidas sissetulekute erinevuste kasv mõjutas aastatel 1970–2000 sissetulekute polariseerumist USAs. Vaadeldakse kolme mõõdet: vaesuse ja rikkuse ruumilist polariseerumist, sissetuleku polariseerumise rassispetsiifilisi mustreid ning sissetulekute polariseerumise geograafilist ulatust. Tulemused näitavad, et sissetulekute erinevused on tugevalt seotud sissetulekute polariseerumisega, kusjuures ilmsem on see seos mustanahalise elanikkonna puhul.

SOTSIAALPOLIITIKA

Ejrnæs, Anders. The impact of family policy and career interruptions on women's perceptions of the negative occupational consequences of full-time home care // European Societies. Vol. 13 (2011), no. 2, p. 239-256.

Artikkel vaatlleb perepoliitika rolli naiste valikule töö ja laste eest hoolitsemise vahel. Põhiküsimus on, kuidas ema(isa)puhkus ja lapsehoiupoliitika mõjuvad kodus olevate naiste tööalasele karjäärile. Aluseks on Euroopa Sotsiaaluuringu 2004/2005. aasta andmed. Analüüs näitab, et karjääri katkestused, mis tekivad laste eest hoolitsemise tõttu ja lastehoiu võimalused mõjutavad emade subjektiivset taju ning nad arvavad, et laste eest hoolitsemine avaldab negatiivset mõju nende tööalasele karjäärile.

Huijts, Tim; Kraaykamp, Gerbert. Marital status, nation marital status composition, and self-assessed health // European Societies. Vol. 13 (2011), no. 2, p. 279-305.

Artikkel käsitleb perekonnaseisu ja tervisliku seisundi vahelisi seoseid 29 Euroopa riigis (sh Eesti) ning toob esile riikidevahelised erinevused. Mitmetasandilise regressioonanalüüsi tulemusena jõutakse järeldusele, et perekonnaseisu ja tervisliku seisundi vahel on tugev seos ning kõige ebasoodsamas olukorras on inimesed, kes ei ole abielus ja seda kõikjal Euroopas.

Kasearu, Kairi; Kutsar, Dagmar. Patterns behind unmarried cohabitation trends in Europe // European Societies. Vol. 13 (2011), no. 2, p. 307-325.

Artikkel jätkab debatti perekonnamudelite divergentsist ja konvergensist Euroopas, pöörates tähelepanu vabaabielule 15 Euroopa riigis, sh Eesti. Analüüs põhineb Euroopa sotsiaaluuringul aastatest 2004, 2006 ja 2008. Põhijäreldus on, et vabaabielulisus kui universaalne trend levib Euroopas ning omandades riigis normatiivse väärtuse, hakkab see sisemiselt mitmekesisuma.

Kvist, Jon; Greve, Bent. Has the Nordic welfare model been transformed? // Social Policy & Administration. Vol. 45 (2011), no. 2, p. 146-160.

Artiklis analüüsitakse Taani näitel, kuidas universaalne heaoluriigi mudel muutub järkjärgult mitmerajaliseks heaoluriigiks. Kui pensionisüsteemid on olnud paljude võimalustega juba 1990. aastatest, siis sama mudel juurdub ka sotsiaalpoliitika teistes valdkondades – pere- ja tööturupoliitikas ning suhtumises haigetesse. Uus mudel on senisest dualistlikum ja individualistlikum ning hüvitiste määramisel saab otsustavaks indiviidi osalemine tööturul.

Rehm, Philipp. Social policy by popular demand // World Politics. Vol. 63 (2011), no. 2, p. 271-299.

Artikkel algab küsimusega, miks Iirimaal saab töötu keskmiselt vähem kui 50% oma eelnevast netopalgast, samal ajal kui Šveitsis saadakse 77% ja Portugalis 83%. Autor väidab, et sotsiaalpoliitika, sh töötule makstavad hüvitised sõltuvad suuresti avalikust nõudlusest, mida poliitikakujundajad arvestavad põhjusel, et sotsiaalpoliitika nõuab laia poliitilist toetust.

Stadelmann-Steffen, Isabelle. Dimensions of family policy and female labor market participation: analyzing group-specific policy effects // Governance : An International Journal of Policy, Administration, and Institutions. Vol. 24 (2011), no. 2, p. 332-357.

Artikkel otsib vastust küsimusele, kas ja kuidas mõjutab perepoliitika emade tööjõuturul osalemise tõenäosust ja intensiivsust, pöörates tähelepanu just grupispetsiifilise poliitika mõjule. Analüüs näitas, et perepoliitika mõjutab tugevamalt keskmise haridustasemega naisi, kes võtavad valikuliselt osa tööturust. Otsesed ja kaudsed rahalised hüvitised vähendavad keskmise ja madalama haridustasemega naiste hõivatuse tõenäosust.

White, Linda A. The internationalization of early childhood education and care issues : framing gender justice and child well-being // Governance : An International Journal of Policy, Administration, and Institutions. Vol. 24 (2011), no. 2, p. 285-309.

Artikkel käsitleb alushariduse ja lastehoolduse küsimuste tõusmist paljude rahvusvaheliste organisatsioonide tähelepanu keskpunkti. Nende organisatsioonide dokumente, mis kõik lähtuvad inimkapitali arengu põhimõtetest, analüüsitakse eelkõige soolise õigluse ja laste heaolu aspektist. Märgitakse nende dokumentide erinevust – osa neist põhineb sotsiaalpedagoogilistel normidel, mis tunnevad muret laste tervikliku arengu pärast, teised pööravad enam tähelepanu laste õigusele saada teatud teenuseid ning riikide kohustusele nende õiguste tagamisel, kolmandad tunnevad muret lastevanemate tööhõive pärast.

AJAKIRJANDUS

Lowrey, Wilson; Parrott, Scott; Meade, Tom. When blogs become organizations // Journalism. Vol. 12 (2011), no. 3, p. 243-259.

Artikkel vaatlleb, millise tasemeni võtavad blogijad omaks organisatsioonilisi vorme ja protsesse, kui nad püüdvad suurema populaarsuse, staatuse ja reklaamitulu poole. Uuring vaatlleb organisatsioonilise vormi ja formaalse sisu, aga ka tegevuse tulukuse,

organisatsioonilise vormi ja populaarsuse vahelisi seoseid, aluseks 151 avalikku blogi. Analüüsi tulemusena jõutakse järeldusele, et enamik blogisid võtab omaks teatava organisatsioonilise vormi, kehtestades reeglid, palgates töötajad ja taotlede kasu.

MÄNGURLUS

Basham, Patrick; Luik, John. The social benefits of gambling // Economic Affairs. Vol. 31 (2011), no. 1, p. 9-13.

Autor lähtub seisukohast, et hasartmängud on teatav puhkuse ja meelelahutuse vorm – üks võimalus nautida oma vabadusi, sh õigust teha oma rahaga, mida vaid tahetakse. Igasuguste kitsendavate regulatsioonide kehtestamine tähendab mänguri vabaduste kahjustamist ning isikliku vastutuse õõnestamist.

Refereerinud Mai Vöörmann ja Tiina Tammiksalu